SỐ THỨ 1884 NGÀI THỨ BẢY 20 MAI 1922 NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

DEPOT LÉGAL INDOCHINE N° 176

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0$50 la ligne
Par contrat annuel . . . .
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 la ligne
Réclame dans le 1er page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

HANOI	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm	6$00	6$30	6$30
Các làng và Các công-sở	»	3.00	3.00
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20
Ba tháng	1.50	1.75	1.60
Một tháng	0.50	0.60	0.55

Nước ngoài	Trois mois	Six mois	Un an
Nước ngoài	6$60	9$00	
Các nước thuộc địa Pháp và các nước bảo hộ	3.00	3.00	»
Nước ngoài	3.00	3.30	4.50
Nước ngoài	1.65	2.25	
Nước ngoài	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Bàn góp về chủ-nghĩa « chán đời »

(Tiếp theo)

Một phái theo cái lý luận lấy đạo-đức làm căn-cứ chủ-nghĩa « chán-đời », nói đời người không có giá-trị gì cả ; phi ngu-độn thì gian ác là hai cái đặc-chất của loài người ; người ta nuôi các giống thú dữ phải nhốt nó vào trong chuồng sắt, loài người cũng vậy, phải lấy cái sắt oai quyền làm cái chuồng hình-pháp, mới ngăn cấm được những sự hành-động xâm hại lẫn nhau. nếu trở ra ngày nào thì thấy hung hăng bạo hoạnh ngay ngày ấy. Phàm những cái loài người tự khoe là đạo-đức, xét kỹ ra không có cái gì là thật tốt cả : thích giao-tế là do cái tính khoe khoang, trọng danh-dự là do cái tính sợ hãi, giữ lễ nhường là do cái tính hèn nhát, làm từ-thiện là do cái tính mê tín. Lại còn có một hạng người cái đặc-chất gian ác nhiều hơn cái đặc-chất ngu-độn, ý chí mạnh, trí-thức khá, không để cho pháp luật hạn chế nổi, như con thú dữ sổ ra ngoài chuồng, dày dạp người khác, không kể gì hết. Kia, lắm nhiều người bèn ha ngu-ngốc là một lũ dê, còn phần ít người mạnh tợn khôn ngoan thì lại là những bọc cùng soi ; ngoài hai hạng ấy mà tìm được người thật trí thật đức, it lắm thay ! Ấy lại là một cái lý-luận nữa của các nhà yêm-thế. Các nhà phản-đối chủ-nghĩa « chán đời » thì bác cái lý-luận ấy rằng : vốn trong loài người có cái nết xấu nhiều, mà có cái đức tốt cũng không phải ít ; nếu lấy những chỗ đông-đảo huyên hiêu mà xét loài người, it có được cái hiện tượng xứng ý ; như trên xe hỏa, trong rạp hát, nơi đô-hội to, đại để chỉ thấy những cách tri-trực ăn chơi, khoe khoang nhau, khinh bỉ nhau, tị nạnh nhau, ghen bẻ nhau, thế thất ai cũng phải sinh buồn, sinh ghét ; nhưng đến những chỗ phạm vi sinh-hoạt hơi hẹp nhỏ như trong gia-tộc, nơi công-xưởng, chốn nông điền, thử xem xét kỹ từng người, những cha con anh em, vợ chồng, thầy trò ở cùng thân-thiết thành-thực, những người gia-trưởng cần-thận, những người điền-phu cần-kiệm, những kẻ dung công hiền lành, tới đâu cũng thấy có nhiều lắm. Các nhà chán đời thường khi gặp đều thất ý, cứ muốn đổ cho tại cái vận-mệnh chung của người ta ai cũng không khỏi để tự yên-ủi cái thân thế mình ; khác nào như người bị vợ con trong nhà rầy dụt thì thường đặt ngay một câu kết luận rằng phụ-nhân nan hóa ; người trước-thuật mà không được công chúng khen ngợi thì thường đặt ngay một câu kết luận rằng văn hay không mấy người biết xem. Cái chủ nghĩa « chán đời » là một thứ thuốc mê của những người thất ý ; họ nhân mắc cái bệnh thông khổ mà đem thứ thuốc ấy để chữa mình, như uống thuốc say, người có đau đớn thì uống cho say đi để quên cái đau đớn là phải, chớ bảo ai cũng nên uống, thì làm hỏn tâm mê trí người ta hết thảy không nên.

Một phái nữa theo cái lý-luận lấy lịch sử làm căn cứ chủ nghĩa « chán đời », nói trong thế-giới văn-minh tiến-bộ bao nhiêu thì loài người càng thêm khổ-không bấy nhiêu. 1° Văn-minh tiến bộ tức là những cái nhu-yếu của người ta thêm nhiều, mà sự hành động làm cho mãn-túc những cái nhu-yếu ấy cũng phải thêm lên, thế thì những cái khổn nạn những cái thất vọng lại không theo mà thêm lên bay sao ? 2° Loài người ta theo cái trí-tuệ phát đạt mà càng biết suy-xét việc tương-lai ; các loài động-vật khác, về cái cảnh sinh hoạt hiện tại, cảm khổ-thông ngay một lúc bây giờ mà thôi, loài người thì thường thường dự thấy những sự bất hạnh nó sẽ tới sau này mà lo-láng, mà sợ hãi để thêm cái khổ thông vào mình. 3° người ta có hai cái mình, không những có một cái mình ở ngoài thực-hiện mà lại có một cái mình ở trong lý-tưởng nữa ; cái mình ở trong lý-tưởng chịu tổn hại lại càng để cảm khổ-thông lại càng kịch, nhận danh-dự không được, hoặc luyện ái không thỏa, hoặc mưu vọng không thành, đều là cái nguồn suối tổn hại rất lớn, khổ-thông rất dài ; người ta bị tỏa-chiết, bị khuất nhục, thường lại dau-đớn gấp mấy cái chi thể bị thương tàn, mà những cái thương tàn và hình ấy theo trình độ văn minh mà càng thêm mãi, vì cái trình độ văn-minh càng cao thì xã-hội càng phức-tạp, trong loài người càng có quan-hệ với nhau nhiều, mà những sự bị tỏa-chiết, bị khuất nhục càng lắm. 4° Tri-thức của loài người càng mở rộng, thì cái cảm-tình chung càng phát-đạt ; các loài động-vật khác thấy cùng loài dau khổ hay là chết chóc coi không động lòng mấy ; loài người thấy cái người yêu của mình dau đớn thì không khác gì chính thân xử cái cảnh ấy, nên cái cảm-tình của người ta mà phát đạt đến cực-điểm, thì nỗi dau đớn của người ta cũng thêm lên đến vô cùng vậy. Ấy lại là một cái lý luận nữa của các nhà yêm thế.

(*Còn nữa*) T.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 16 Mai 1922

Cuộc hội nghị Gênes

Tiền hội-đồng coi các việc nước Nga đã bàn với Tchitchérine về một bản dự thảo giao ước. Ngày mai chánh phủ Xô-viết sẽ trả lời ưng thuận hay không.

Cuộc hội nghị La Haye

Nước Hoa-kỳ không dự cuộc hội nghị La Haye.

Việc xứ Mexico

Có hai cái xe điện đụng nhau, phải 18 người bị bại và 70 người bị thương.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 18 Mai 1922

Việc nước Nga

Có tin rằng trong mười hai người đàn bà bị bắn mới rồi, có một bà Đại-pháp là vợ góa tướng-quân Konsenoff.

Theo như lời báo *Isvestia* ở Moscou thì nước Nga lại sắp phải một cái nạn kinh-tế nữa, nhất là trong các tỉnh về bắt Caucase, Ogral và Volga. Cứ như những tin-tức gửi đến bộ Nông phố, thì trâu-trẫu sắp trăn đến các miền ấy nhiều lắm. Loài ấy vốn làm hại đồ lắm, nên người ta lo rằng nó trăn đến những khu đất đã gieo mạ trong mùa thu, mà dân sự bị nhờ cơ-cận chỉ trông vào đấy lấy lúa ăn.

Hội Vạn-quốc

M. Bourgeois có đề trình một cái chương-trình về cái vấn-đề lấy quyền cho nước Anh bảo-hộ xứ Palestine. Ông nói rằng cái vấn-đề ấy không nên để chậm trễ nữa, vì nó có quan-hệ đến tôn-giáo. Lấy ông xin trước sáu tuần lễ nữa, hội đồng phải hội-nghị để quyết nghị việc ấy. M. Léon Bourgeois có lỗ ước kia hội Vạn-quốc có hỏi ý-kiến nước Hoa kỳ về sự bảo-hộ các xứ khác, thì bây nay Hoa kỳ phúc lại ra làm sao. Đến ngày 15 Juillet, thì hội-đồng lại hội nghị một lần nữa.

Việc nước Trung hoa

Tướng-quân Tsi-len-Chê sự xung độc-lập trong miền Sơn-đông. Nghe đâu việc ấy Nhật-bản lấy làm ngại lắm.

Cuộc hội-nghị Gênes

Tiền hội-đồng coi các việc nước Nga đã hội-nghị sáng hôm thứ tư chitchérine có bá cáo rằng nước Nga ưng dự công việc với các nhà giám-định tại La Haye, rồi ý có trình bày về những mấy điều tiểu tiết. Về việc đặt hội-đồng tại La Haye, thì phái bộ nước Nga có xin cho đặt hội-đồng tại một nơi nào mà chánh phủ Xô-viết có đại biểu được công-nhận rồi, đại khái như ở Stockholm Riga, Londres, hay Rome. Tel chérine có nói về bản giao ước chất xâm phạm, chánh phủ Xô-viết chỉ thi-hành đối với các nước Đồng-minh với nước Nga mà thôi.

Về việc chánh-phủ Hoa-kỳ từ không ưng cử đại-biểu đến dự cuộc hội-nghị La Haye, báo *Temps* có nói : Trước kia nước Pháp tưởng rằng cuộc hội-nghị La Haye chỉ chuyên về các vấn đề kinh tế mà thôi, thì nước Pháp mong cho nước Hoa-kỳ cử đại-biểu đến dự nghị. Nhưng từ khi nước Pháp biết rằng cuộc hội-nghị ấy cũng lại bàn về việc chánh-trị sẽ tiếp với công cuộc hội-nghị Gênes, mà chánh phủ Hoa-kỳ từ chối không ưng đến hội-nghị, thì nước Pháp cũng cho nước Hoa kỳ phúc lại như lời đã phải.

Hội-đồng các quan đại-sứ

Hội-đồng các quan sứ-thần không có chỉ nghị gì về việc cho người hoàng-hậu Zita, vợ cựu vua Áy-hao-nha cả.

Hội-đồng định rằng nước Đức phải hãi công việc làm dương trong miền Lai-nhan, và trước khi mãn hạn, quân Đồng-minh đóng ở đó, thì nước Đức phải bãi máy đường hỏa xa ở miền ấy đi.

Quốc-trái Đại-pháp : 3 %. 56,65. — 5 %. 1920 89,97. — 6 %. 1920 91.

Bordeaux, ngày 19 Mai 1922

Việc nước Trung-hoa

Theo như nội bộ điện tin ở Bắc-kinh gởi đến, thì chánh-phủ Nhật-bản nói rằng đã mà Tchang-so lin (Trương-tác Lâm) có xưng độc lập ở Mãn-châu ra nữa, nước Nhật-bản vẫn cứ giữ cái chính-sách trung-lập không có thay đổi.

Cứ hiện tình mà xét, thì hai bên quân có đánh nhau thì cũng đến cuối tuần lễ này mới lại đánh nhau. Hiện nay Tchang-so-lin đương trù tính mọi việc để làm cho thế lực của mình ở Mãn-châu được chắc chắn vững bền hơn trước.

Tây hành lược ký

IV

Hai giờ chiều ngày 25 tàu ở Saigon chạy, vì hôm tàu đến trời tối, không trông thấy gì, nay tàu quay trở ra, ai cũng ở tàu mà trông phong cảnh.

Đàng sông quanh-co nhiều khúc, trên thấy thành-phố Saigon khi ở bên tay mặt, lúc ở bên tay trái, coi rất là xinh lắm lắm tàu đi càng xa, chỉ thấy có hai tháp nhà thờ cao vọi, rồi cũng bị cây che mất.

Sáu giờ chiều tàu đi qua vũng Cần-giờ (Cap Saint Jacques), chiều tối ở lại lều trông theo về đất Nam-kỳ mãi cho đến tối người, chưa đi đặng nẫy bao giờ thời trông thấy phong-cảnh mình chưa thấy, người đi đi rồi, thời hồi tưởng lại những chỗ mình đã từng trải qua năm xưa ; tuy mỗi người cảm xúc mỗi khác nhau, mà tấc lòng cố quốc ai cũng như ai cảnh lấy tình nẫy, xiết bao lại lắng ! Cả đọc đàng không ai nói một câu, mà trong lúc lặng thinh, thật nhiều ý-vị.

Vậy có lời tỏ bặt nước nhà, và xin bẹn trước rằng trong mấy tháng nữa công cán xong rồi ta lại sẽ gặp nhau.

Chúng ở giờ tàu đi ngang qua cù-lao Côn lôn.

Hồng hai tháng tư năm Khải-định thứ bảy (28 Avril 1922) là ngày lập sách tên đức Đông-cung Hoàng-thái-tử. Trước lễ lập sách hai ngày, nghĩa là ngày 30 tháng 3 ta, quan phái-bộ sứ Vương-tử-Đại thay mặt cho cả các phái viên Nam-triều, Tư-vấn và Thương-mại đứng vô tuyến điện ở dưới tàu đặng vô Kinh chúc thánh an và tỏ lòng trung ái với Hoàng-đế, Lưỡng cung, và Đông-cung Hoàng thái-tử, nhưng vì hôm ấy khí trời hơi dỗi có trở điện mà không được phải để lại đến sáng ngày mồng một, khi sáu giờ mới điện được, khi điện lên trước chúng tôi có lại coi, tiếng điện ồn ào, lửa đỏ nhấp nhoáng, nghĩ đến hóa học có khi thật là kinh tâm duyệt mục.

Bảy giờ chiều ngày 27 tàu đến Singapour « Tân-gia-pha » vì trời tối phải đậu lại, đến 6 giờ sáng mới vào bến được, chỗ nầy một bên là Sumatra thuộc về Hà-lan. khi tàu đi vào thì về bên tay trái, còn bên tay mặt là Singapour là chỗ tàu tạt ghé vào.

Khi vào có quan binh Hồng-mao xuống tàu, ai chỉ đến Singapour thời thời phải trình giấy vào ông quan binh ấy, còn các người khác thì được tự do lên bờ chơi.

Lại có những người Ấn-độ, Mã-lai, Trung-hoa xuống, người thời mời khách lên đi xe điện, người thời đổi bạc, bán các thứ tơ lụa, thuốc lá, san-hô, bửu-thạch, con tem, ảnh viết thơ vân vân. Các người đó nói giống khác hau, hàng hóa ngôn ngữ cũng không đồng, duy có nói thách một cách thái quá, thời dùa nào cũng giống hệt dùa nấy cả. Còn một bọn người Mã-lai nữa mỗi người chèo một chiếc thuyền con đi điếu qua lại bến tàu, hành khách rẻm xu bảo xuống nước thời họ lặn theo bắt lấy, không khi nào trật cả. Nhưng mà sinh nhai nghề ấy xem cũng rất hèn, trẻ con còn khá, chứ những người ngoài ba bốn mươi tuổi mà làm trò ăn may khéo đó thật là khó coi.

Rồi chúng tôi rủ nhau lấy xe điện mời quan Chánh-trị De Bottini, quan lục sự Mật-sát ở Huế Bossi ni và quan tàu coi vô tuyến điện Luchesini là người đã đánh các điện chúc mừng và thỉnh an cho chúng tôi bữa nọ.

Trước khi lên bờ, chúng tôi xem qua bến tàu ở Singapour, bến ở đây dài rộng không biết bao nhiêu, chỗ làm bằng gỗ, chỗ làm bằng xi-măng đủ các nhà xưởng chở hàng hóa thật là cao rộng, bề sâu than đá của các công-ty cất như cồn như núi.

Chúng tôi bảo xe đi vào xóm người tây ở, đặng sá nhà cửa thật cao rộng hơn Saigon và Hanoi nhiều lắm, qui chế nghệ kiến trúc ở đây xem khác hơn Hanoi, Saigon, mà phần nhiều cửa ngõ toàn sơn bằng sơn xanh, đặng sá phần nhiều lại trồng bằng hắc-ín, như đường bên tây, nên đỡ bụi lắm, mà khi mưa lại không có bùn, địa thế chỗ cao chỗ thấp, mà lại chưa nhiều nơi đất rộng, trồng cây và để cho cỏ mọc, xen cất thật đều, tàu cho xe đi trong thành-phố mà thống bình như đi trong một vườn hoa vậy, vườn hoa Singapour địa thế lại càng đẹp lắm, trong trồng cây cối không thiếu thứ gì, đặng sá trên vườn rộng rãi, đi xe hơi vào đạo được, mà đều dẫn bằng đá Biên-hòa cả. Trông các thứ cây thấy nhiều cây cau rừng, lá xanh mà cây đỏ, coi cũng vui mắt, lại có một thứ cây nho mọc trong nước gọi là Lagonia (cây ăn rồi) lá nó bằng non bàn tay, bẻ rồi muối dặn vào thời mắc chân vào đó, rồi lần lần tiêu mất đi. Sách thực vật học nói là lấy ăn rồi muối, nhưng không thấy được mấy cây, hỏi ra thì vì cớ khó trồng lắm, gần vườn hoa lại có chỗ chứa nước uống thật là sạch sẽ.

Lại đi vào xóm khách ở, thoạt mới tới nơi, thời đã ngửi thấy một cái mùi đặc biệt biết ngay là mùi « các chú ». Cách thức ăn ở buôn bán người Tàu chỗ ấy cũng như các chỗ khác nghĩa là thế rồi rõ ràng có về thịnh vượng mà không có được sạch sẽ. Hỏi ra thời người Tàu ở đây số nhiều người giàu có hơn ở Cholon.

Những người cư thương ai cũng có biệt thự làm trên các đám đất cao, nhà cửa thật là trang lệ, ban ngày xuống làm việc, ban đêm về nghỉ, mà ai cũng có xe điện riêng, xem ra phong-vận lắm về.

Đoạn đi vào xóm bản xứ thời thấy nhà cửa hẹp hòi, nhớp dúa, nhà lợp bằng lá, tường ghép bằng ván, quần áo rách rưới, phơi bày ra ngoài trông rất tiều điều ! Người Mã-Lai vóc không lớn không nhỏ, nước da đen xám, tóc đen hơi quăn, coi bộ cũng không ra một nòi giống thông minh. Nghe các ông Tây nói chuyện rằng họ lại hơi biếng lắm, không ai ưng làm việc nặng. Cách ăn mặc lại rất nhơ-nhăng. Người thời mặc một cái áo cánh cụt, dưới vấn một cái vấy như người Ấn-độ, người thời ở trần, chỉ vấn một miếng vải thay quần mà thôi. Đàn-bà hay bới tóc ngang giữa đỉnh đầu, có người ăn mặc trang sức rất lòe vẻ rực rỡ, nhỏ những coi không thích mắt ai cả.

Còn nhân loại rất lộn xộn, có người Trung-hoa, Ấn-độ, người Nhật-bản, rồi lại xinh thêm ra một hạng người lai mà trong họ người lai, lại lai lại với nhau không biết mấy lần nữa. Người Annam ở Saigon thành thoảng cũng có người Bắc đem đồ tơ thêu thùa lại bán, mà mỗi một lần lại chỉ ở chừng mười mười lăm ngày thì lại về Saigon.

Cách đi lại ở đây trừ xe điện ra, thời lại có xe điện đi được đông người (autobus). Xe điện chạy đặng sắt (tramways) xe kiểu (malahor) và xe kéo. Lại có một đàng xe lửa đi Pénang (cù-lao Tân-lang). Xe kéo toàn là người Trung-hoa kéo cả. Xe đông như xe Nhật-bản mọi ngày mà ta thường thấy ở bến ta chừng 15 năm về trước, mà còn xấu hơn nhiều, bánh xe cũng làm sắc, bọc cao-su, mà mỏng mảnh xấu lắm. Người kéo xe đứa đội mũ tây, đứa đội nón tàu, đứa đã bỏ đứa đứa còn để bỉa. Xe kéo ấy, cu li ấy, thật là thường dương ! mà cách với tiền lại có phần xuất sắc hơn phu xe mình nhiều vì khi chúng tôi đi đạo r ồi có ghé vào hàng tìm quán (Hôtel de l'Europe) nghỉ mát, rồi thuê xe kéo về bến tàu, đi không đầy 15 phút đồng hồ mà nó đòi mỗi một cái là một đồng bạc ! May có mấy ông tay đi quen thạo, lại có mấy người cảnh-sát Ấn-độ toan dàng cách vô-toán rồi chúng nói mới chịu nhận thôi vội mà đi.

Lại có một cái điều nhỏ nhặt, ta cũng nên ghi lấy, là cách người Đông-mao cấm xe điện đi hộn tuy-tiện, chỗ không đi bên tay mặt, khi đầu thấy xe điện chạy thật mau mà đi phía trái, khi gặp xe khác chúng tôi chưa quen, nhiều khi phải chạy theo, thì người Đông-mao làm việc cũng khác người Tây, họ nghỉ chỉ nhỏ, rồi ăn cơm sáng, đến 10 giờ sáng mới đi làm việc chừng 1 giờ nghỉ rồi phát tới làm việc luôn cho đến 4 giờ chiều là bãi thổ thôi làm việc mỗi ngày có một buổi thôi.

Trung-kỳ phái-bộ lại cảo.

Báo-tồn Không-học

DỊCH SÁCH LUẬN-NGỮ

Loại thứ II

Nói về luân-lý

(*Tiếp theo*)

Tử hạ vấn hiếu. Tử viết : Sắc nan. Hữu sự đệ tử phục kỳ lao, hữu tửu tự tiện sinh soạn, tăng thí dĩ vi hiếu hồ.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Vi-chính tờ 4).

DỊCH NGHĨA. — Ông Tử-hạ hỏi thế nào là hiếu. Đức Khổng-tử đáp rằng : Con thờ cha mẹ phải có sắc mặt vui-vẻ cho đẹp lòng ngài, điều ấy rất là khó. Còn như khi cha mẹ có công việc thì con chịu khó nhọc mà làm, khi con có cơm rượu thì dâng lên cha mẹ xơi, ấy đã được gọi là hiếu đâu.

Định-công vấn quân sử thần, thần sự quân như chi hà. Không-tử đối viết : Quân sử thần dĩ lễ ; thần sự quân dĩ trung.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Bát-dật tờ 7).

DỊCH NGHĨA. — Vua Định-công (vua nước Lỗ) hỏi cái đạo ông vua sai khiến người bề-tôi, người bề-tôi thờ ông vua nên thế nào ? Đức Khổng-tử thưa rằng : Vua sai khiến bề-tôi nên lấy lễ-nghĩa ; bề tôi thờ vua nên lấy trung-thành.

Tử viết : Sự phụ mẫu cơ gián, kiến chí bất tùng, hựu kính bất vi, lao nhi bất oán.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Lý-nhân tờ 10).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng : Con thờ cha mẹ, như biết ngài có lỗi thì dịu dàng sẽ nói mà can ; thấy ý ngài không theo thì lại kính sợ không dám trái, dẫu ngài bắt làm khó nhọc thế nào cũng không oán giận ; đạo làm con phải như thế.

Tử viết : Phụ mẫu tại, bất viễn du, du tất hữu phương.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Lý-nhân tờ 10).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng : Đạo làm con đương lúc cha mẹ còn, chớ có đi chơi xa, đi chơi đâu phải có phương sở nhất định để ngài được biết.

Tử viết : Phụ mẫu chi niên bất khả bất tri giả ; nhất tắc dĩ hỉ ; nhất tắc dĩ cụ.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Lý-nhân tờ 10).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử dạy rằng : Làm con không nên không biết cái tuổi của cha mẹ ; một là để biết ngài tuổi thọ sống lâu thì mừng ; một là để biết ngài tuổi già suy yếu thì sợ ; rồi mới biết đốc lòng phụng dưỡng mà không quên.

Le Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-71) cung huyện Chiêu Đăng Chủ - Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hương nhân na, triều-phục nhi lập ư tạc giai.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Hương-đảng tờ 28).

DỊCH NGHĨA. — Đức Khổng-tử khi đã thôi làm quan ở nhà, đương lúc người làng tế na (như ta lễ cầu mát, đánh trống để khu trừ lệ khí) thì ngài mặc áo triều đứng ở phía đông thềm nhà.

Tất, quản thị chi, đông thủ gia triều phục đả thân.

(Xem trong bộ Tử thư chính văn chữ nho về thiên Hương-đảng tờ 28).

DỊCH NGHĨA. — Khi đức Khổng-tử có bệnh, vua đến thăm ngài, thì ngài năm trở đầu hướng đông để chịu lấy sinh khí, đầu không mặc được mũ áo, cũng mình khoác áo triều mở đai lên ; ấy là ngài kính vua, dầu lúc có bệnh mà cũng giữ lễ.

(*Còn nữa*) D.B.T.

Nói khó hay làm khó

(Tiếp theo)

2° *Làm được mà không nói được.* — Người ta nếu làm điều gì trái với luân-thường nguyên với đạo-lý, thì hoặc vì pháp-luật trừng-trị, dư-luận chê bai, hoặc vì lòng tự-ố nó ngăn ngừa, dầy lương-tâm nó ràng buộc, mà không dám nói những tội quả mình đã chính tay làm trái, đem ra phô diễn với người cho nên làm được mà không nói được. Lại có người tính-cách nhún-nhường, tâm-tư trầm-tĩnh mà không hay tự khoe-khoang, thì những sự cứu giúp kẻ nghèo nàn, bình vực kẻ hèn-yếu, — tuy đã làm gương để soi công-lý, làm thước để sáng nhân tâm, cũng không tự mình khua chuông gõ mõ ở đầu lưỡi để cáo-bạch cùng người, nên dẫu làm mà không nói. Ngày trước có người ban ngày làm việc gì đến tối ngẫm nghĩ trong lòng, mà trong bóng cũng chột lòng, chùm chăn cũng thẹn bụng. Ấy tự một mình mình còn phải giấu giếm hổ-ngùng chi là công bố cho tỏ lỗi mình, chẳng hóa ra tự mình đem giảng tội mình cho người biết ! Lại có một ông Tướng đánh đông dẹp bắc, đến lúc các tướng kể công trước vua để lấy thưởng, thì tự đi ra gốc cây ngồi mát mà không nói gì, nên có ai nhắc cho thì lại nhường cho kẻ dưới và bảo lại có may. Ấy tự người nhắc ấn chẳng muốn nghe hưởng chi bảo cáo cho mọi người, chẳng hóa ra tự mình lại khoe công cho người biết. Hai phương diện ấy dẫn coi ra như một mà kỳ thực thì khác nhau xa. Vậy nên thấy người không hay nói cũng đừng vội cho là hay hay dở ; phỏ rằng, hay thì biết đâu lương-tâm kia nó đã hành-hạ cực khổ mà không dám nói ; bảo rằng dở, thì biết đâu lương-tâm nó đã bao đương cho người ta rất vinh-hạnh mà không muốn cầu thêm ở ngoài. Cứ xét như phương-diện nào thì nói với làm thực có quan-thiết với nhau, người đã khó làm được việc hay thì sự nói phải cũng không dễ dàng, mà người đã dễ làm được việc hay, thì giữ lời nói không hay khỏi xuất. Rút lại không có tâm-lý cao-thượng, thì sự nói làm cũng ngăn trở mà không được thông-đạng vậy. Sự xem xét lẽ thì làm thế nào cho rõ vàng thau ngọc đá, mất cả hạt châu, cái kim chậm của con mắt xem đời nên nói theo, tức là xét sự hành vi ngôn thường rồi sẽ bị lời phán đoán, hễ thị mới khỏi sai lầm.

3° *Một người có thể phỏ-diễn hành-kính của mình cùng công-chúng mà công-chúng không thể noi theo.* — Ta trước có nói là những sự có thể nói, với những người đi đường mà không theo lòng là sự phải. Thế mà xét cho kỹ thì câu nói ấy cũng chưa đã làm công-lệ cái sự biến thiên nó làm cho sai trái, hoặc ở người này là phải cảnh-ngộ, mà ở người khác là trái luân-thường. hoặc ở người này là chức phận phải làm, mà ở người khác là tội-quả rất lớn. Mà đây trong bộ phận nhỏ này cũng chỉ riêng nói về sự ấy, chớ những bậc đại nhân làm được nói được, mà chúng nhân không sao nghền kịp trông theo, thì dẫu cũng ở trong bộ-phận nầy chưng rõ rệt tinh tường chắc ai cũng biết, vậy xin các một bên mà bên một bên. Vậy thế nào là sự hợp địa vị theo chức phận của từng người mà không phải là lễ thông thường của thiên-hạ ? — Lễ ấy tưởng chẳng lạ gì, Tỉ như sơn dầu là lệ thường của dân Mán, mà ta trông thấy thì cho là dở dáng dại hình ; mâm nhài là vị ăn của nước Lào mà ta nghĩ đến phải tởm lòng lộn mật. ấy sự thích-nghi cho cảnh-ngộ chức-phận của từng người cũng như thế, dẫu trái lẽ mà không ai chê, phạm pháp mà không ai cấm, là vì tùy cái chức trách riêng của từng người. Nào sự bướm là ong lợi giống chỉ giỏi hẹn, tự khách giang-hồ nỡ thì mồm không thẹn mà người không cười, nếu tự con nhà lương thiện mà thế ra, thì tự mình phải giấu, mà ở người lất mai mỉa ; nào những sự bóc thư xem tờ, theo chân rình chuyện, tự nhà trinh-thám thì làm ra là nghiệm-nắt mà nói ra là lẽ thường, nếu tự người không có chức-vụ gì, thì làm ra là vẫn xa, nói ra là sự lỗi ; những chuyện mê thi quảng xiên, những cuộc mê man đen đỏ, tự những người ấy thì nói cũng người không thẹn, hỏi lại lòng không lỗi, mà kẻ thức-giả cho là nhảm nhí đầm chìm. Ấy khác nhau là thế, cho nên quan-sát cũng phải tùy phương, chớ nên gắn trự mà gây đau, phải biết càng buồm nên theo gió. Thế nhưng số nầy chẳng qua là phần ít, người ít tập quán, hoặc nhân cảnh-ngộ, chớ những câu nói được vì người là có lẽ phải thì thực là phần nhiều, vậy phải cần nhắc so kế tâm lịch thế nào, thì sẽ không đến nỗi nhầm lẫn. Cứ xem phương-diện ấy thì noi kho học làm, vì rằng người xét đã phải chịu khó, thì tự người nói cho phải cho người khỏi nhầm cũng là khỏi lầm.

(*Còn nữa*) B. M.

VĂN UYỂN

Vịnh thơ

(Của cụ Tổng-đốc Nguyễn huy Trứ tự vịnh khi thơ đóng quan thi cho nghỉ)

Tám mươi tuổi lẻ chín mươi con,
Răng chẳng long lay gối chẳng mòn ;
Nhem vật đời nay xem cũng khác,
Quan tài đã sẵn chết thôi chôn :
Dù-xe, võng-lọng, trời muốn đám.
Bị-gậy cân đai, đất một hòn ;
Cũng muốn trời thêm vài tuổi nữa,
Sợ ông Bành-tổ tổng đồng môn.

Vịnh cảnh chơi

(thuần nghiệm đọc

Gương in mặt thấy phấn màu lờ,
Thế cuộc đêm ngày thăng đợi chờ ;
Sương nhuốm cúc vàng hoa ngát rượu,
Nguyệt cười mai trắng tuyết đưa thơ :
Dương lay bóng gió gì thơ thẩn,
Quế tựa mình trăng chị hững hờ ;
Hướng giục giờ thu đêm vắng vẳng,
Thương tình lợ mải ngỏ đường to.

Đọc ngược lại bài thơ trên ấy

Tơ đường ngỏ mải lợ tình thương,
Vắng vẳng đêm thu giờ giục hướng ;
Hờ hững chị trăng mình tựa quế,
Thẩn thơ đi gió bóng lay dương ;
Thơ đưa tuyết trắng mai cười nguyệt
Rượu ngát hoa vàng cúc nhuốm sương
Chờ đợi thăng ngày đêm cuộc thế,
Lơ mùa phẩn thấy mặt in gương.

Say càng hay

(thơ vẫn hay) (1)

Có ba trăm sáu chục điều hay,
Không thú gì hay hơn thú say ;
Ngất ngưởng đỏ khôn mà đỏ dại,
Nghênh ngang chân dép lại chân giầy ;
Trời to đến thế xem như mái,
Đất rộng vô chừng bỏ biết tay :
Ai bảo cai say là cái dộ,
Hay, hay, cuộc thế nghỉ càng say.

Thơ lưu giản

(của cụ Nguyễn Bá-tinh Ân sát Định)

Trải mấy năm trời lỗi với nước non,
Khe Hươu giếng Vọi chứng lòng son :
Sân hoa lác đác dừng trăng tỏ,
Bóng thủ rầm rà ngọn gió luồn ;
Hồng, Học liền chân theo lối cũ,
Bắc, Nam đôi ngả giục mây tuôn :
Xa xôi một bước tình khôn xiết,
Mừng tiện rồi đây chén hãy còn.

Hà-tĩnh Võ-công-Hòa sao lục

(1) Bài này tác-giả là ông Tú thi, ấm sinh, biệt hiệu là Nghiêu đình, ông ngồi uống rượu chơi với 2, 3 anh em bạn, rồi rủ nhau đi chơi một nhà người bạn khác gần đó, khi chèn hơi say, đi đường nhà quê cứ mỗi trụ chân ngã một cái như thế. Khi ấy thấy dưới chân đi một chiếc giầy ba và một chiếc dép, vì cớ chèn say nên mới đi lộn dép của bạn, khi lại nhà người bạn kia, bạn lấy tinh cờ nêu, ra cho ba câu ; hay là bảy ? mà ép uổng làm bài thơ nom, theo lối cờ nghiệp bao văn hay, một chốc ông đọc ngay bài thơ ấy.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 20 Mai này, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 0 f. 50.

Tin quan Toàn-quyền Long. — Cứ như điện-tín phủ Toàn quyền đã nhận được ở Paris gửi sang thì quan Toàn quyền Long nay đã mạnh lắm. Cái điện tín ấy rất đúng với các vở tuyên và điện tín Havas đêm nay đã nhận được về việc quan Toàn-quyền ở tàu lên bến Marseille, việc ngài đi thăm trường đấu xảo và tức tới Paris.

Lễ kỷ-niệm bà Jeanne-d'Arc tại Nam-kỳ. — Suốt các tỉnh Nam-kỳ đã làm lễ kỷ-niệm bà Joanne d'Arc một cách trọng thể.

Cuộc công-thái Đông-pháp. — Những ngày rút số trái-phiếu Đông-pháp thì cứ mỗi năm định vào ngày 1er Juin, 1er Septembre, 1er Décembre.

Cuộc rút số thứ nhất. — Quan Toàn-quyền đã cử một hội-đồng coi việc rút số (kỳ thứ nhất) ngày 1er Juin 1922, hồi 8 giờ sáng, tại tòa Đốc-lý Hanoi. Hội đồng ấy có :

M. Détrieux, chánh sở Tài-chính, làm chủ tọa.

MM Gébin, Đại biểu Ngân-khố Lê-trang-Ngọc Bằng-Đốc tòa Thượng-thẩm Hanoi làm hội viên.

M. Beau, phó chủ sự tại sở Tài-chính làm thư ký.

Cả thảy có 1.000 phiếu được giải là :

1 phiếu được	. . .	10.000 đồng
1 —	. . .	1.000 —
12 —	. . .	500 —

Một nghìn mười sáu phiếu được 100 đồng.

Quan quyền Khâm-sứ Trung-kỳ. — Đã có nghị định cử M. Friès quan cai-trị hạng nhất lên quyền Khâm-sứ Trung-kỳ thay quan Pasquier đi công cán tại qui-quốc, đúng như lời phóng-sự của bản báo đã đăng trong một số trước.

Ngạch các quan cai-trị — M. Servoise (Georges Léon) quan cai-trị hạng nhì Công-sứ tỉnh Hà-tĩnh (Trung-kỳ) thì nay có nghị-định đổi ra Bắc-kỳ thuộc quyền quan Thống-sứ Nam-định quan cai-trị Servoise sẽ bổ đi Công-sứ Lao-kay thay quan Công-sứ Bonchet về qui quốc

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ LÂM PHÁO-THỦ của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. **Bs00**

ĐỂ AI HEN NGỌC THỀ VÀNG của Ng. đỗ-Mục dịch, giá. **0,40**

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. **0,60**

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thanh là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

Hội đồng thành-phố. — Hội-đồng thành-phố đã họp lối hôm qua, lúc 9 giờ, tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc lý Mourroux làm chủ tọa. Các ông hội viên Tây Nam đến họp đông đủ, chỉ thiếu có ba ông đi vắng là M.M. Danet, Phạm-duy-Tốn và Hoàng-kim-Bảng.

Thoạt tiên thì hội-đồng cử M. Piquemal làm thư-ký cho Hội đồng. Những khoản chi-tiêu bất thường thì Hội-đồng duyệt y cả. Các số-sách về việc quản lý tài chính thành-phố trong năm 1921 thì Hội đồng giao cho ban Tài-chính. Việc làm sổ dự-toán phụ trong năm 1922 thì giao cho ban Tài-chính. Văn-đề Vạn-bảo cũng giao cho ban Tài-chính.

Việc hội các nhà Cực chiến binh xin đất trong nghĩa-địa mai táng cho những người trong hội mà không phải mất tiền thì Hội-đồng định viết giấy hỏi hội lý xin đất trong nghĩa-địa để làm một cái hẳm riêng hay là để chôn cất vào một khu riêng.

Nói về việc giáo xã Hauviné là con nuôi thành-phố thì quan Đốc-lý có đọc cho Hội-đồng nghe những bức thư của ông xã trưởng Hauviné cám ơn thành-phố Hanoi. Cái số tiền 8400 đồng bu được trong cuộc chợ phiên họp ở nhà Đấu Tây vừa rồi thì nay mai sẽ gửi cho xã Hauviné.

M. Hoàng-quang-Thương là hội-viên Annam có xin rằng những bức thư của ông xã-trưởng Hauviné cám ơn thành-phố thì xin quan Đốc-lý gửi cho các báo-quán Annam đăng báo.

M. Lagisquet là hội-viên Tây có gửi cho hội-đồng một bức thư phản nàn về sở Lục-lộ Hanoi ông có xin chính đốn lại cả sở Lục lộ thành phố, vì cứ như hãy giờ thì còn nhiều điều khuyết điểm lắm. nhất là phải bỏ một viên kỹ-sư thạo việc mà chỉ-trương cho các việc công-tác của thành-phố.

Quan Đốc-lý có đưa cho Hội-đồng xét một bản dự-thảo nghị-định thêm vào trong nghị-định ngày 22 Novembre 1907 về việc làm nhà cửa ở thành phố. Chủ ý trong bức dự thảo ấy là từ nay các nhà ở thành phố mà bề ngang từ ba thước tây trở xuống thì không được làm lại chữa lại nữa và những phòng nào có ba mươi thước vuông đứng (30 m3) trở xuống thì phải mở thêm cửa cho có nhiều không-khí vào. Việc ấy giao cho ban Vệ-sinh xét. Ban ấy có ba ông là MM. Dr Piquemal, Lagisquet và Hoàng-quang Hương.

(*Còn nữa*).

Văn-bành công-khí. — Ông phó-bảng Nguyễn-can-Mộng có giấy cáo không dự Hội đồng điểm duyệt về cuộc thi-thư của cô Ngô-thị-Quyên, vì ông có thơ thi, cho nên xin tị-hiềm cho được văn-bành công-khí.

Thủy phi-cơ tại Trung kỳ — Chiếc thủy phi-cơ đi từ Nha trang đến Đan-mê-thuột hôm nọ thì nay đã trở về vô sự. Chiếc tàu ấy do quan hai Gaillard cầm máy và có quan Công-sứ Breda tỉnh Nha-trang ngồi đi từ Dalat về đến Nha trang.

Ai có giấy Quốc trái vô-danh bết cứ bất luận vào xin chiếu-cố lại hiệu FONDERIE TONKINOISE của HOÀNG-XUÂN LAN, số 39 Phố Hàng-quạt (Rue des Eventails) Hanoi mà hỏi :
TRẢ GIÁ RẤT CAO, mua Lân phân minh. 2042

Đình việc giao thiệp với Hương-cảng trong khi có dịch hạch. — Nhân ở Hương-cảng đang có bệnh dịch hạch thì ngày đầu tháng này quan Toàn-quyền có viết thư hỏi ý-kiến quan Thống-sứ có nên đình việc giao-thiệp với Hương-cảng không và đình như vậy thì có thiệt hại việc thương-mại bản hạt không.

Quan Thống-sứ có tư cho phòng Thương mại cái ý của quan Toàn-quyền về việc ấy thì ông hội-trưởng phòng Thương-mại có phúc đáp đại khái như sau này :

Việc buôn bán của Bắc-kỳ với Hương cảng mà đình lại, dẫu đình tạm thời cũng vậy, thì rất là thiệt hại ; vì thứ không làm cách nào khác mà phòng bị được bệnh ấy thì bấy giờ bấy nên đình hẳn lại và nếu có phải đình lại thì xin Nhà-nước bá cáo cho các nhà thương-mại biết trước 15 ngày để có đủ thời giờ mà kịp mua bán.

Thi tốt-nghiệp trường Pháp-chính. — Đến ngày 15 Juin này thì trường Cao đẳng Pháp-chính sẽ bắt đầu thi tốt-nghiệp.

Tôi cần mua phiếu QUỐC-TRÁI, hạng vô danh, bất cứ năm nào. Xin đem đến nhà M. LÊ-ĐÌNH-CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier), TÍNH GIÁ RẤT CAO. 2232

Việc giảm tiền cước xe lửa cho các gia quyến Pháp đông người và các cựu binh lính tận tật. — Đạo xe-lửa phía Bắc có làm hai bản dự định giá tiền cước xe lửa, bản thứ nhất là giảm bớt từ 30 đến 50 phần trăm (30 et 50 %) cho các gia quyến Pháp nhà nào có từ 3 con đến 5 con và hơn nữa, tuổi kể từ 18 trở xuống ; bản thứ nhì là giảm một nửa tiền (50 phần trăm) cho những binh lính phải thải hồi mà bị tàn-tật từ 25 đến 50 phần trăm và những người tàn-tật quá 50 phần trăm thì được giảm 75 phần trăm, còn những người đất người tàn-tật thượng hạng nghĩa là 100 phần trăm thì được đi không tiền. Phòng Thương-mại đã ưng thuận như các gia của sở xe-lửa dự định vậy.

Cuộc chợ phiên giúp xã Hauviné. — Cuộc chợ phiên giúp xã Hauviné mở ngày 14 vừa rồi, nay tổng cộng được như sau này : Trong số tổng cộng ấy thì số tiền không được rõ ràng cái số dã nói trước vì là những tiền bán nang với tiền thu trong các cuộc hai xương để là với số tiền của các nhà gửi cho.

Số tiền các nhà gửi cho là	2.635p.70
Tiền thu trong cuộc	
chợ phiên.	5.102,90
Cộng là .	7.738p.60
Trừ các khoản chi tiêu .	27.00
Còn lại .	7.711.60
Tiền của hội bát Annam.	586.75
Tiền quyên tại Nhà thơ. .	135,40
Tổng cộng là.	8 433p.70

Giảng viên học Cao-đẳng Tây. — Chiếu hôm nay, khi 4 giờ, tại trường Kỹ-nghệ Hanoi đã thi Thực hành kỹ thuật học Cao-đẳng tây (Brevet d'Enseignement primaire supérieur) Trong số 59 người thi được 48 người vào

(*Xem trang thứ ba, cột thứ ba*)

MỚI XUẤT BẢN
THUYỀN TÌNH BỂ ÁI
của
Ông NGUYỄN-ĐỖ MỤC dịch thuật
Dày 166 trang. — Giá bán 0 $ 60 một quyển
Tiền cước gởi là 0 $ 20
Vì quyển sách này nhiều trang, cho nên cân nặng
Bìa đẹp, chữ in rất rõ ràng, dây bằng ba quyển
« ÂY AI HEN NGỌC THỀ VÀNG »
Bán tại bản-quán và các cửa hàng sách
Mua mau kẻo hết !

Số 84

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

Nhà vua rằng :

— Đại-ấy ! Nhà ngươi lầm, nhà ngươi nói trung-ấy thì phải chớ !

— Không, tâu Hoàng-thượng. Kẻ hạ-thần không lầm-lẫn bao giờ, kẻ hạ-thần có thể đem bằng chứng ra dâng Hoàng thượng xét được : *Mê-da-linh* công hiện đã cho kẻ hạ-thần được lĩnh vân-bằng.

— Vậy chớ sao ?

Tuồng, *Mê-da-linh* công hầu Hoàng-thượng được biết hơn cả mọi người, *Mê-da-linh* công không cho ai mấy khi, và có cho gì thì lại thường khi đội lại. Khi trong nước thái-bình, giáo-chủ không cần đến hạ-thần nữa, nên đội lại vân-bằng. Quả là ngu thần không xứng đáng thay chân cho *Tê-vinh* bá, nhưng ngươi ta đã trao, đã cho kẻ hạ-thần, thì kẻ hạ-thần phải ở yên chức đó,

— Ra vì lỗi mà tướng quân không bằng lòng đó. Nếu vậy để trẫm hỏi cho ra lẽ ; trẫm chuộng sự công bình, tướng quân khu như vậy, dù cách kêu-ca của tướng quân sao đáng, trẫm cũng không lấy thế làm trái ý chút nào.

Viên võ-tướng nói :

— Ô, tâu Hoàng-thượng, ngài không hiểu ý kẻ hạ-thần. Giờ kẻ hạ-thần không kêu ca gì hết.

— Tướng công khiêm-tốn quá. Nhưng ta muốn trông nom đến việc của ta, và rồi sau . . .

— Ô ! Tâu Hoàng thượng, hay thay cái tiếng . *rồi sau* ! Đã ba chục năm nay, hạ thần ngày thấy cái tiếng qui hóa ấy biết bao nhiêu hộ cao qui đã nói ra, nay hạ-thần lại được nghe Hoàng-thượng phán vậy nữa. *Rồi sau* ! Ấy đó vì tiếng ấy mà kẻ hạ-thần phải bai chục vết thương, nay đã đến năm mươi tư tuổi mà trong tới không có lấy một *Lô-ỵ*, trên đường không gặp người nào che chở, mà kẻ hạ thần đã che chở biết bao người ! Vậy, nay hạ thần xin thay cái tiếng ấy ; ai nói với kẻ hạ-thần : *Rồi sau*, thì kẻ hạ-thần trả lời : *Ngay tức khắc*. Kẻ hạ-thần xin về nghỉ, tâu Hoàng-thượng, sự đó chẳng thiệt hại cho ai một mảy-may nào.

— Trẫm không ngờ có kẻ dám ẩn nói như nhà ngươi đó, mà nhất là kẻ ấy đã lần lần ở gần với những bậc cao qui nữa. Ngươi quên rằng ngươi nói với vua. Trẫm đã nói rồi sau, thì rồi sau là một điều chắc.

— Tâu Hoàng thượng, hạ-thần dám lại dám ngờ. Nhưng đây là đoạn sau cái chân tình kể bị thần phải ngỏ tâu cùng Hoàng-thượng : Khi hạ thần trông thấy trên cái bàn này, cái gậy thống-chế, cây gươm thượng-tướng cái mũ triều-thiên nước *Bô-luân*, thì đáng nói : *rồi sau* ! tâu Hoàng-thượng kẻ hạ thần cũng dám thề rằng kẻ hạ-thần lại nói : *Ngay tức-khắc*. Ô ! Tâu Hoàng thượng xá tội cho, Hoàng-thượng coi đó, hạ-thần là người đồng xứ với đức Tiên-đế *An-ri* đệ-tứ, kẻ hạ-thần không nói mấy khi, nhưng đã nói ra thì nói hết, tâu Hoàng-thượng.

Vua *Lô-ỵ* phán một cách rất chững :

— Trẫm nghe như cái hậu-ẩn của bản-triều không khiến cho nhà-ngươi tha thiết mấy, phải chăng !

Viên võ-tướng kêu to một cách rất cao thượng :

— Quên ! Quên hết ! Đâu đâu cũng đến quên ! Thấy đã quên tớ ! Tiên-tướng sống vào một thời khốn đốn, tâu Hoàng-thượng, tiên-tướng thấy cái nghề trẻ chán nản, sợ hãi, tiên-tướng thấy tuổi ấy đáng phải giàu phải mạnh thì lại nhất nhất mà nghèo-khổ. Như chiến hôm qua đó, tiên-tướng mở cửa điện vua nước *Pháp* cho vua nước *Anh*, mà vì nếu Chúa-trời không ngăn cản tiên-tướng, Chúa-trời không kéo lấy *Lô rôm-upên*, thì tiên-tướng đã đứa hèn yên nay đã cứu được vua đã thoát ; ấy. Tiên-tướng nói rằng tiên-tướng mở cửa đó, nghĩa là mở cửa điện em cho anh vào chơi, vậy mà tiên tướng thấy, nay, sự đó còn làm cho lòng này đau đớn, tiên tướng thấy tới ông vua ấy đuổi người bị đầy và làm phục chủ và bắt tội một ông vua khác là người bằng vai với chính mình thấy sự khốn cùng. Sau nữa tiên tướng thấy vua của tiên-tướng trẻ, đẹp, hăng đăng, có can đảm trong lòng, có tính thẳng trong đối con mắt, tiên-tướng thấy vua run sợ trước mặt một người đạo-sĩ nó cười vua ở sau bức màn phòng nó ngủ, nó nằm trên giường mà nuốt trôi hết bạc tiền của nước Pháp, rồi đem về tiêu vào những khoa tăng nào không biết. Phải, tiên tướng đã biết cái nhìn của hoàng thượng, tâu Hoàng-thượng. Tiên-tướng bọc đạn quả mà thành ra điên tiết, nhưng tiên-tướng không biết làm sao được ! Tiên-tướng là một kẻ liều-thân, mà tiên tướng tận với Hoàng-thượng những lời tiên-tướng sẽ tọng vào cổ họng kẻ nào có gan dám nói trước mặt tiên tướng đây, Sau nữa Hoàng-thượng đã truyền cho tiên-tướng đến phơi bày hết ruột gan ra vậy, tiên-tướng mới đem cái tiếng tiên ức của tiên tướng sức-tích đã 3 chục năm nay mà giải bày dưới chân đức Hoàng-thượng, cũng như tiên-tướng chỉ nhờ một lời phán dạy để mà vung hết máu ra đầu.

Nhà vua không nói gì, chỉ lau mồ hôi rồng rồng hai bên thái-dương. Cái phát yên lặng theo sau những lời nói cứng cỏi ấy, người nghe với người vừa nói tưởng chừng như nó dài bằng mấy mươi thế kỷ đau đớn vậy. Sau nhà vua phán :

— Tướng-quân, tướng-quân nói tiếng quên. Ta chỉ nghe thấy tiếng ấy, vậy ta chỉ trả lời cho một tiếng ấy mà thôi. Nhiều người có thể bay quên được, nhưng trẫm đây không hay quên, trẫm còn nhớ một ngày loạn lạc, một ngày dân sự hung hăng giận dữ gầm thét lên như bể cả mà trẫm vào Hoàng-thành, ngày ấy trẫm phải tăng ngã say trận long sang, thì có một người, tay cầm gươm lăm lăm, đứng đầu giường trẫm mà bảo thủ lấy tánh mệnh trẫm, mà lòng vì trẫm mà liều thân, như đã liều thân đến hai mươi phen cho nhà trẫm vậy. Có phải nhà qui-phái ấy, khi bấy giờ trẫm hỏi đến, nhà qui-phái ấy là *Đạt-ta-nhan* hiệp-sĩ phải chăng, tướng-quân ?

Võ-tướng lạnh lùng mà đáp :

— Hoàng thượng thật nhớ lâu !

Nhà vua lại phán :

— Tướng-quân coi đó, thuở nhỏ trẫm còn nhỏ được như vậy, huống chi đến lúc đã lớn khôn.

Võ-tướng vẫn cứ một giọng ấy mà rằng :

— Chúa Trời giáng phúc lớn cho Hoàng-thượng đó.

Vua *Lô-ỵ* nóng nảy như người phải sốt mà phán rằng :

— Nào, *Đạt-ta-nhan* tướng-quân ơi, tướng-quân không kiên tâm như trẫm, tướng-quân không làm như trẫm được sao ?

— Hoàng-thượng làm gì, tâu Hoàng thượng ?

— Trẫm chờ đợi.

— Hoàng-thượng có thể chờ đợi được, vì Hoàng thượng còn trẻ tuổi, nhưng tâu Hoàng thượng, kẻ hạ-thần không còn có thời giờ mà chờ đợi nữa. Kẻ hạ thần đã có cái giá ngoài cửa, mà cái chết tới theo sau, trông suốt vào trong nhà kẻ hạ-thần...

(*Còn nữa*).

CỐ BẢN

1o Dầu xe đã lọc lí chất chưa đã dùng bỏ vào các thứ máy. (Huile de Risin à faible d'acidité pour le graissage extérieur des machines).

2o Một cái Moteur à essence hiệu « Jaap » 8 mã lực.

3o Một cái xe auto 5 chỗ ngồi, 12 mã lực hiệu « Chevrolet » chân đẹp, đèn thắp điện bằng điện, và đã có bảo-hiểm rồi, xin đoan rằng máy thực tốt mà dùng hết tí dầu va-essence.

Giá bán thực rẻ. ai mua, xin lại hiệu **ĐỨC-LONG, 90, phố Mã-mây, Hanoi.** 3268

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi đi mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ ra làm ra không đỏi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rầy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« **Nhà Bán-thuốc Ed Montès có cũng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.**

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert Hanoi.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Nay bất các người Nam Việt phải đau nguy, phải tuổi tanh, phải ăn khi quản mà đi chước thuốc không phải thường, hoặc là cả không chữa chết, nào cả, nay hỏi những người phải đau khi quản đi kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỏi các người phải những tao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, nước ta tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tế nhược tạo. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho anh nấy, truyền cho cả người đời người sau nữa không sao tránh được hoàn nhiên và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào nếu người có bệnh không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh tạo thì tinh ra những con sâu phổi chứa không sống được. Người có bệnh tạo mà có thể sinh con đẻ cái được, thì cái con sinh ra cũng yếu ớt, gầy mòn thôi.

Kẻ sợ-sệt Nam Việt, nếu cứ người không mắc giống Nam Việt bao nhiêu đi, sau các người không mắc giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì cuộc bệnh đó mới được.

Vậy nể vì tình thân hiệu Bảo-nhà MONTÈS có ba *Pasi Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 bạc. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì thấy khỏe ngực và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . 0$90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . 2$ 25
DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12$.00
Bổ từ 1$ 90 đến 2$ 00 (tây theo giá học khe Nhà-nước lên xuống)
Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu (SIROP N)
Một chai. . . . 1$ 50
Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. 4f. 45
Bổ 6$ 70 đến 6$ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50 ,
Bổ 3$ 90 đến 4$ 00
Thuốc nước bổ bằng sữa
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ 11f. 60
Bổ 1$ 70 đến 1$ 80
LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (mán-bổ) bổ huyết
Một lọ 11f. 60
Bổ 1$ 80 đến 1$ 90
CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người . bất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viện rồi uống nước rất nóng. Đắp chăn cho ra mồ hôi. Đề cũng ra được những chất mồ hôi đó đừng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và 3 người cho nóng đến thế ghi trong 24 giờ là khỏi.

Bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi

Việc tăng thuế gỗ tại Trung-kỳ

— Vừa rồi quan Khâm-sứ Trung-kỳ có từ cho phòng Thương-mại Hanoi mộ bản dự-thảo định-thuế và việc tăng thuế gỗ để hỏi ý-kiến phòng Thương-mại thế nào. Hội-đồng giao cho một ban xét xong rồi viết thư phúc đáp quan Khâm-sứ rằng việc ấy phòng Thương-mại không thuận. Đại ý trong tờ ấy nói rằng :

Thuế gỗ cũng các thứ lâm sản khác mà cứ tăng lên mãi thì là quá lắm. Không có lẽ cứ một sản-vật ấy phải chịu tăng thuế mãi — lần này là lần thứ ba hay thứ tư rồi — mà các sản-vật khác như cát, đá vôi, đất thó, than, quặng mỏ, vân vân thì không thấy tăng

Cứ như tờ nghị-định của quan Khâm-sứ dự-thảo ấy thì thuế gỗ phải tăng đến 15 nay 20 phần trăm nữa (15 à 20 %) thường sở Kiểm lâm không thể vận cái lẽ rằng giá gỗ mấy năm nay cao mà tăng lên được.

Giá cao lên chẳng qua là tại tiền cước kéo gỗ mà thôi, mà nhất là trận bỏ ở các miền rừng rú càng bị tai dịch thì cái tiền cước ấy lại càng cao mãi. Những một miền phía Bắc Trung kỳ trong hai năm nay số trận chết dịch có đến một nửa.

Mà so với tiền thuế gỗ ở Bắc-kỳ thì thuế ở Trung-kỳ lại cao quán vậy Hội-đồng xin rằng ở Trung-kỳ cũng theo như cái giá vẫn thi hành tại Bắc-kỳ. San nữa Hội-đồng lại xin rằng cánh kiểm lâm sẽ như là các thứ lâm sản vậy

Hội-đồng nghe đọc cái tờ của ông Hội-trưởng phúc đáp như vậy đều lấy làm bằng lòng cả.

Tòa-án đại-hình. — Đến sáng ngày thứ hai 29 Mai hồi 8 giờ thì Tòa-án Đại-hình sẽ bắt đầu họp kỳ thứ hai năm 1922. Kỳ hội đồng này có quan cố-vấn Nizet làm chủ tọa và hai quan cố vấn Guiselin và Mottmas de Narbonne làm phụ thẩm. Ghế chưởng-lý sẽ lần lượt do quan Bourrayne và Abor ngồi.

Những việc hỏi trong kỳ này là :

Ngày thứ hai 29 Mai. — Tsan-nuong Sy tiêu giấy bạc giả hai bảo ; Nguyễn-thị-Hà tiêu giấy bạc giả một bảo.

Ngày thứ ba 30 Mai 1922. — Ng v-Ngân, Trần-thị-Nuôm, Lê-văn Thuận, Lê-đức-Tung tức Dương, Đàm-văn-Dzu can vào việc đánh chết người

Ngày thứ tư 31 Mai 1922 : Bùi v-Uông tức Năm, Vũ-văn Khang, Ng-văn-Khuyến, ăn cướp, giết người và chứa đồ ăn cướp.

Ngày thứ năm 1er Juin 1922. — Nguyễn-văn-Cô, Ngô Cao, Phạm Đại làm và tiêu giấy bạc giả một đồng.

Ngày thứ sáu 2 Juin 1922 — Ng-v-Chi đánh chết người. Lâm văn-Lan, đánh chết người.

Ngày thứ bảy 3 Juin 1922. — Văn-chiu Sin tức Po-gien-Sau, Lưu-a-San tức Po-Quan giết người và ăn cướp.

* * *

Chiều hôm nay hơn 4 giờ tòa án Đại-hình đã họp gặp thẩm lấy bốn ông bồi thẩm về kỳ tòa thứ nhì năm 1922 thì tràng tên những ông sau này :

Bồi thẩm thực-thụ : MM. Nguyễn-văn-Lập nguyên Bắc-kỳ nghị-viên ở Phú-thọ và Ng xuân-Kiệt án-sát hưu-trí ở Nam-định.

Bồi thẩm dự-khuyết : MM. Lương-đức-Mẫn chánh-tổng ở Thái-bình và Ng-hữu-Bắc tổng-đốc hưu-trí ở Hà-đông.

Việc tuyển thông-ngôn ngạch bính. — Trong số báo ngày hôm qua, bản quán đã nói ngạch này có mấy hạng và lương bổng mỗi hạng là thế nào.

Nay xin nói về cách tuyển vào ngạch ấy.

Bổ vào thông ngôn ngạch bính thì phải thi, mà thể lệ thi thế nào thì do quan Thống-soái định.

Những người có văn bằng kể sau này thì được bổ ngay vào các hạng này :

a) Những người có bằng Thành-chung (Diplôme d'études complémentaires) hay bằng Tiểu học cao-đẳng (brevet d'enseignement primaire) thì được bổ ngay vào hạng tư.

b) Những người có bằng tú-tài thì được bổ ngay vào hạng ba.

Hai hạng ấy mộ theo cách làm đơn tình-nguyện thì trước khi bổ thực-thụ trong một sở hay một sơ bính nào thì phải tập sự 10 tháng tại trường Pháp-lại.

Kể từ ngày ký đơn tình nguyện thì được lĩnh tiền bổng ngay.

Còn những người thi đỗ thì quan Thống-soái sẽ cấp cho một cái bằng.

Thăng lên một bực thì lí ra cũng phải đủ thời hạn sau này :

Lên hạng tư thì phải ở hạng năm được 1 năm

Lên hạng ba thì phải ở hạng tư 18 tháng.

Lên hạng nhất thì phải ở hạng ba 2 năm.

Lên hạng nhất thì phải ở hạng nhì 3 năm.

Bán một cái nhà ở Đồ-sơn, có đủ cả các đồ dùng, như giường, ghế, tủ, bàn, bát đĩa, các đồ dùng trong bếp v. v. Hỏi tại bản-quán. 3261

Ngạch trợ tá. — M. Phạm đức-Tài, huấn đạo hạng ba, trợ-tá huyện Chương-mỹ tỉnh Hà-đông và M. Vũ-kỳ-Sâm, huấn đạo hạng ba trợ tá huyện Phù cừ tỉnh Hưng yên, đều được đổi lẫn cho nhau.

Ngạch Học-chính — Mme Lê-thị-Tâm, trợ giáo tập sự trường Nữ-học tăng Cốt, được phép nghỉ dưỡng bệnh 30 ngày.

Mme Đào-thị-Lý, trợ-giáo tỉnh Vĩnh-yên được thêm ban nghỉ một tháng nữa.

Melle Ngô-thị-Hòa, cô bằng Sơ học Pháp-Việt, được bổ trợ-giáo tập sự.

Ngạch bính sĩ. — M Phạm trọc-Lương, đội khố xanh Nam-định được thăng quản khố xanh.

Ai bắt được ? — Tối hôm qua, tối đi chơi mất cả đánh rơi cái kính, cả bao bằng nhung đỏ, một mặt thêu ba chữ Phúc-Lộc Thọ giây chỉ đỏ. có 2 hột vàng. Ông bạ nào bắt được xin cứ đem lại số *Trung-Bắc tân-văn*, phố hàng Bông số nhà 61-63 xin có trên hoa hồng. 3265

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT HAY

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.

Bản hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thấy mọc và thuốc theo lối mới, t ông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán-Văn hiệu
73, Phố hàng Bông, Ha...oi
3259

VIỆC BẮC-KỲ

GIA-LÂM

Rượu lậu. — Mới đây qua huyện Gia lâm Lê-Cẩn vừa đi tuần phòng đỏ đến làng Bát-tràng hiện có bắt được một nhà cất rượu lậu để trong 8 cái chum chứng vào độ hơn 1500 kilos cơm rượu đã giải đem về huyện. và đã trình nhà Thương chính về xét. Việc cất rượu lậu này nghe đâu nhiều người rủ nhau cất nấu đem bán các nơi hiện nay quan huyện còn bắt để tra xét. B T.

NAM-ĐỊNH

Tết thăng năm năm nay. — Hiệu Nam-thái ở phố hàng Trống, (77 Rue Maréchal Foch) Nam-định, có đủ các thứ đường, các thứ mứt và các thứ kẹo, đóng bao, đóng hòm, đóng hộp, bán tạ và bán cân, bằng tốt cân đủ. giá bán nhất định, không phải mặc-cả, thực tiện cho các ngài mua lẻ và mua buôn. 3262

PHỦ-LÝ

Đi đâu ? — Một người thợ chữa đồng-hồ, có một đứa con năm nay độ ngoài hai mươi tuổi, vẫn làm giúp đỡ nghề nghiệp cho người cha, nhưng chỉ vì có tính hay chơi bời lêu lổng, chỉ làm được đồng nào lại tiêu phà nhẫn, đến cả tiền thuế nhà cũng chưa giả. Người cha nhân giận, có mắng trách, thì đứa ấy liền phẫn chí đi đâu mất tăm mấy hôm nay, người cha tìm hỏi mọi nơi mà không thấy tăm hơi gì cả. Có người bảo rằng : có người rủ nó đi làm ở đâu, không cần gì phải lo sợ, thế mà người cha gặp ai cũng than thở nỗi đứa con bất hiếu, nuôi cho khôn nhớn mà không ở nhà làm đỡ cha già.

Của ai ? — Mới rồi người ta thấy ở trước nhà Ô-xéc một cái giá bương cùng mấy cái đồ đồng nữa, vậy để nộp sở Cảm. Ý chừng là của kẻ trộm cắp thấy động người mà bỏ lại, nhưng chưa biết là của ai ?

Mưa — Mấy hôm nay trời cứ mưa mãi, đêm nằm lạnh phải đắp chăn, trời về mùa này mưa thế là thường không lấy gì làm lạ. Nhưng nếu cứ mưa mãi, thì cỏ lẽ sự thường ấy sẽ đổi ra biến, mà làm cho dân nhà quê phải gặt lúa ở dưới nước, mà đem thuyền chở về, thì hại lắm. Thế mới biết làm trời cũng khó mà nông dân ta thì lại riêng có phương diện đánh bạc với trời.

VIỆC KINH-ĐÔ

Bắt được vợ. — Cách vài hôm nay ở làng Cầu-hai, có sập bẫy được một con voi đực rất to, con voi ấy hiện đang phải đội kinh-tượng đem voi cái về dụ, nếu có thuận tình sẽ đem về nuôi tại Kinh-đô, bằng không thôi phá. bẫn chết.

Xứ Trung-kỳ nhiều voi lắm, nhưng nơi nào cũng ở các miền thâm sơn, duy có làng Cầu-hai (phía nam, cách Kinh-đô 30 k-lô-mét), nơ ấy có lắm voi thường ra phá hại nghề canh-nông của dân sự, tuy xử lấy là một xứ bình-dương có mấy dãy như gần ngoài đồng bằng mà cái hại voi phá lúa, mạ, khoai, bắp lại càng nhiều lắm. Lần nay những lũ nhơn ở đó dùng lắm phương-pháp từ khử, mà vẫn không được, nay lại dùng cách sa hầm, cách ấy tuy hay, nhưng không mấy khi được. Vậy lần nầy tưởng cũng ngẫu nữ mà được thôi.

Sinh một vật rất lạ ! — Cách vài hôm nay có người đàn-bà vào đẻ tại nhà bảo-sản ở nhà-thương Huế, nghe đâu người ấy chỉ vì trong mấy hôm đau bụng quá mới đến nhờ thầy-thuốc xét cho thời thầy thuốc bảo rằng không phải là có thai quả thật thế cách vài hôm sau đẻ ra một vật rất lạ ! Vật ấy hình như một khúc nhồi to bằng một chiếc bít tất của người lớn ngoài bọc một lớp da mỏng ở trong lại có những vật gì giống như từng miếng gan, đoạn ruột, miếng thịt, miếng vàng miếng xanh, miếng đỏ, xen lẫn nhau, nhồi chặt một khúc đọc quan thầy thuốc cũng các có đều lấy làm lạ, nói rằng vật ấy chưa ai trông thấy bao giờ, để đem đến nhà phân chất mà xét.

VIỆC TRUNG-KỲ

BÌNH ĐỊNH

Thiên-tai đã. — Hôm trước đây, có một hôm mưa dông, nhằm lúc ban đêm, thì ở làng Xuân-mỹ, trong vườn kia bị một cái sét nổ lên dữ dội lắm. Sét ấy nổ nhằm một cây cau cao, làm cho gãy nát từ ngọn chỉ gốc ; xung quanh cây cau có mấy cây chuối đứng gần cũng phải hại đoàng nó. Khi sét nổ ngoài vườn rồi, thì trong nhà gần đó lại thấy một đoàng lửa đỏ đánh sẹt vào nhà, ai nấy đều hồn kinh phách loạn, song không ai bị hại về sét.

Đó là một cái lý tự nhiên, là một việc ấm dương tương khắc, vẫn thường nghe thấy tiếng lúc mưa dông. Nhưng mỗi khi có vậy, thì người mình hay bàn luận lắm điều huyễn hoặc.

Như chuyện nầy thì nhiều người nghị luận rằng : vườn ấy có ma cỏ gì ; tức ấy gã nấp ẩn vào cây cau, nên thiên-lôi đã nhằm vào cây cau, rồi tay đánh trượt, gã lật đật chạy vào nhà mà trốn thì Thiên-lôi xách búa chạy theo, gã lật ngõ sau chạy mất Thiên-lôi cũng đuổi theo xa chạy. May hai bên không gặp nhau trong nhà, chớ nếu mà gặp được ắt là cũng tan nhà nát cửa rồi đó !

Nực cười thay cho cái lý tưởng của người mình.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY MỚI SỐ 245

Hiện tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiện tôi muốn mang đồng khách.

Quí-khách có đàng, xin mời chiếu cố,

3243 **MẬU-THỊNH kính cáo**

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nếu liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì báo-quán không trả lời. " Mua báo thì tính từ tiền hoặc nhằng một tháng tây trở đi cho gọn,

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tinh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, nữa, chai nước nóng. cũi và có tủ, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản, huyết bạch, hiếm hoi muốn chữa để vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức .

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2 x 57

PHÒNG THĂM BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-thư đặc ngạch đồng Bắc đầu hội-thành Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said ái cập Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại **ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.**

KHÁM BỆNH : Giá 2 đồng một lần

3218.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

銅金貴南

BIJOUTERIE — ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHÉ-TẠO : — Vòng, xuyến hạt, nhẫn, giây đeo đồng hồ, giây truyền, dây xây, sâu 6, tốt-bạc, vỹ thuốc 14, hộp thuốc lào, v. điếm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đảm cẩn và toàn bạc nên. Có nhiều thợ khéo để làm hàng tân các qui khách đặt tối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh chính-tông một đã thực đủ cân nặng, ngọc-thạch, giây đeo thời sạch, giấy kim-khanh giấy kim tiền đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc. 2 42 -

NHÀ BA MŨI

55 giây nói 228

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng răng « M. Te-duy-Tur » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
128 **Quản-lý. B. Te-duy-Bide**

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam chơi, thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng ngủ đủ đồ vật dụng.

Có bán cơm Tây và cơm Annam.

Ai muốn bới truyện điều gì xin hỏi tại nhà hàn-lợi.

Ở phố Paul-Bert, số 18, tỉnh Nam-định và ở phố Thương mại, số 3, tỉnh Thanh hóa. 3261

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ bảy :

TRỌNG PHỦ KHINH BẦN

Tích mới soạn, diễn lần thứ nhất

Tích này vừa làm cho lọn nghĩa tích hát « Giàu đổi bạn, sang đổi vợ » kỳ thứ thứ bảy trước lại vừa nói về Kẻ thấy người giàu thì nịnh, người nghèo thì khinh.

Bản-hội xin kể phác các cảnh trò sẽ diễn như sau này :

Châu-Đồng làm quan to — Đoạt-Ngao phải tội nặng — Vương-Uy (vợ cũ Đoạt-Ngao) được sắc phong — Hà-gia đông đình hiền — Chàng-Đốc đa Giang-nam Lương-Tử-Bá Thánh chứa — Kẻ nịnh nhà giàu bị mắng — Kẻ khinh người khó phải đọa — Chỗ nua ngự thì bài-bông mặc hết — Trong tiệc thọ thì đàn nào ca sanh — Tích này thật lý thú, có chỗ thảm, có chỗ vui, có chỗ khôi-hài — oai trò lắm — Thật là một bài học tốt cho kẻ hay có thói trọng phú khinh bần.

Tối chủ-nhật :

TẠP-KỊCH TRÍCH DIỄN

Toàn lối hát chèo

Kể hay có thói trọng phú khinh bần.

Mỗi lần đổi cảnh thì lại có kèn Tây thổi — Kèn Tây này là của một hội kèn (Fanfare) đến giúp bản-hội, sẽ thổi các lối đề hiến các qui-khách một cách tiêu-khiển rất tao-nhã.

Tối thứ hai :

TIÊN-LÃM ĐÀO VŨ

(Cần đảo mưa)

CINÉMA PALACE

Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert

Tuần lễ từ thứ tư 17 Mai đến thứ ba 23 Mai 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 9 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ECLAIR »

Các việc làm trong thế giới

LE DESTIN ROUGE

Phiên ảnh đại mỹ thuật Đại pháp

HỒI THỨ . 2 và 3

Nghỉ

LE DESTIN ROUGE

Chớp nốt hồi thứ 4 và 5

Hãy lại xem tích :

LE FLUIDE DE RIGADIN

Rất thảm cười !

Không thể nào nhịn được !!

Tuần lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh

LA FAUTE D'ODETTE MARÉCHAL

Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày hôm nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
An-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 6 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

HANOI

Do Vo Phi Hung cứu độ Petrus Ky (07-7-9) cung người chiến đấu cho Tự Quyết và Dân Chủ (Tài liệu của Đại học Cornell)

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 20 Mai 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 50
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 50

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eubée* chừng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azay le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Port-Said đã chạy đi Djibouti ngày 3 Mai.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Porthos* mang thư sang Pháp đến ngày 19 Mai ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane và Saigon. Thư tin ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối hôm 18 Mai.

Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến ngày 21 Mai hồi 5 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane Qui nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Thư tin ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa tối ngày 20 Mai.

Đồ chạm, đồ sơn, kiểu mẫu sành,
Muốn mua xin đến hiệu An-bình.
Bồn tư, nhà tại hàng Bông nọ,
Mừng nước ta nay kỹ-nghệ tinh.

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Quí khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thơ cho hiệu *CỰ-LONG, 64, Rue des Pamiers, Hanoi.* 1927

LỢI-THÁI 利泰

BÁN BỐ VÀNG BẠC
104 Rue des changeurs Hanoi
(Trước ở số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được nói giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đem nhận nàng đã cân đã tuổi, đã các ngài thân-hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng 2068

CÁO-BẠCH

Ngài nào muốn thửa đồ gỗ trạm và trơn, thì xin đến hiệu Thuận-Lợi, 37, phố Hàng Mã-mây, Hanoi; hiệu tôi làm được và vẽ được đủ các thứ tủ bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân, vân.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
Sculpteur
37, Rue des Pavillons Noirs, Hanoi
2.94

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Feiliahs dùng để uớp thuốc-lá, thuốc-điếu, xà xi-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau nầy: nước gội đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, dầu dừa

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC
Thân-khoan
48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi
Độc-quyền Bai-lý Bắc-kỳ.
Bán cất và bán lẻ, giá tính phải chăng. 2068

興 CHẤN-HƯNG 眞

金 王 玉 寶 典 錄 全

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh. 2041

潘興成
PHAN-HƯNG-THÀNH

55, Rue des Cantonnais, Hanoi

Bản buôn và bán lẻ đủ các thứ tơ lạo, hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

Hàng tốt mà tính nói giá hơn các nhà khác.

Qui-khách ở xa muốn mua hàng gì xin viết giấy gửi bổ-hiệu sẽ gửi ngay đi contre-remboursement. Bản-hiệu có cả thợ may rất khéo, qui-khách có muốn may luôn tại hiệu cho tiện thì xin đo lích thước gởi về và xin đặt trước cho bản-hiệu chừa ra một phần tiền; còn thiếu bao nhiêu sẽ gởi đi lấy sau, may cắt cẩn-thận và rất là chóng vì có nhiều thợ giỏi. 2040

CÁO-BẠCH

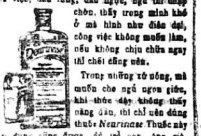
Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bán của nhà nước nương (Titres de propriétés), phiếu Quốc-trái. (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công-thất mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng bắt là của những các nhà mua hàng chịu đem giải; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi sẽ trả các giấy má ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở thưởng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem giải.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phát-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì đến tại các làng ấy các hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2035

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ ĐƯỢC. BỆNH ĐAU GẦN, BỆNH BUỒN BỰC

Khi nào người ta đau nhức, đau gắt, thì thấy không ngủ được, đau gắt, đau cốt, nghĩ không ra việc, đau lưng, đau ngực, ngủ thì chập chờn, thấy trong mình thế ở mà hình như điên dại, công việc không muốn làm, nếu không chữa chữa ngay thì chết cũng nên.

Trong những từ nông, mà muốn cho ngủ ngon giấc, khi thức dậy không thấy nặng đầu, thì chỉ nên dùng thuốc *Neurinase*. Thuốc nầy ai dùng cũng được, đã trẻ con, ông già, đàn bà đến người hay ốm bệnh và các thứ bệnh thường gặp.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán.
2096

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dán được bẩn tính.
2080

AI MUỐN MAY MẶC, TƠ, LỤA HÀNG TỐT, HÀNG ĐẸP THÌ NÊN ĐẾN HIỆU

PHAN-THÁI-THÀNH

Số 4, Phố hàng Ngang, Hanoi

Có đủ các thứ hàng Tây, hàng Tàu, hàng Ta, hàng Saigon, vân vân.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5$00

Thực là một tạp báo nói riêng về đường kinh tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem lợi lẽ nói rất để dàng lợi-thú.

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 51 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-lịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỌP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Thay việc mới. — Muốn dùng thuốc này, phải nói đem cam đến tận người Pháp thì mới có bán được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức; bán đắt-rẻ, mỗi một không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bán-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước dùng lọ kín để tiêm vào có như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914. trị bệnh Giang-mai

Thuốc no-cải SIROP PECTORAL *dác-cổ-sổ-mất*
Thuốc tạo chỉ người lớn uống được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nâng = 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt = 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ uống thuốc nầy hết ngay. Dùng thuốc khác rồi uống cũng chẳng sao. Bản-hiệu chỉ chắc khỏi. Thuốc nay đã chữa được số lớn người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khí hư hay bệnh khác đau bụng, lưng đau, uống thuốc nay đến mấy lần là hết liền tốt trong mình đi hơn lên.

ĐỒ BUỘC THUỐC
có bảng để TRI-NGHIỆM TOÀN-BỘC

ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ánh, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ánh, thuốc *Citra* và thuốc *Bromure*

Bán buôn và bán bao kín

Bán cất và hàm lô

« THUỐC DẺRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai khi bị mới hay cũ. Dùng thuốc nầy thì khỏi hẳn, không phải dùng thuốc nào thì mới chữa khỏi bệnh được. Thuốc nầy chữa khỏi hẳn, chẳng phải uống thuốc nào thì mới chữa khỏi bệnh được. Thuốc này rất hay, rất quí, rất chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người ra bệnh.

Muốn dùng thuốc nầy trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 2 $ 00 mà thôi.

TÁI-SINH-DUYÊN

(Su-tzin Manh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Thôi phu-nhân lại gọi *Thôi-phan-phượng* mà bảo rằng :

— Con nên vào lạy mừng bà *Lưu-thị* đây và chào nàng *Mai-tuyết trinh* đi.

Thôi-phan-phượng vội chào, nàng *Mai-tuyết trinh* thẹn đỏ bừng mặt lên, rồi bắt đắc-dĩ cũng phải chào lại *Thôi-phan phượng* nhìn được rõ mặt, bấy giờ Cô phu-nhân mới bưng tay cho nàng *Mai-tuyết trinh* lảng tránh vào nhà trong.

Thôi phu-nhân dắt *Thôi-phan-phượng* xuống dưới sân mà hỏi nhỏ rằng :

— Thế nào? con nghĩ thế nào ?

Thôi-phan-phượng nói :

— Con xin vâng thuận.

Cô phu-nhân mừng rỡ mà rằng :

— hiền-sanh đã bằng lòng thì từ đây trở đi, chớ nói gì đến việc gả thay cả. Dẫu ở trước mặt bà *Lưu thị*, hiền-sanh cũng chớ nên nói thực. để che sự hổ-thẹn cho ta. Đến ngày 22 này thì cứ việc làm lễ cưới,

Thôi-phan-phượng vâng lời *Lưu-thị* cũng vào nhà trong, đem việc gả thay nói rõ cho nàng *Mai-tuyết-trinh* biết và bảo rằng :

— Ngày nay nhà ta gặp bước khó-khăn. Chàng *Thôi-phan-phượng* đây là quan gia tử đệ, lại được tài mạo song toàn, vậy thì con cũng nên ưng thuận.

Nàng *Mai tuyết-trinh* bằng lòng. *Lưu-thị* quay ra. *Thôi phan-phượng* cáo từ về trước. Cô phu-nhân và *Lưu-thị* lại gọi nàng *Mai tuyết-trinh* ra, *Thôi* phu-nhân cầm một cành như-ý thoa cài lên trên đầu nàng *Mai-tuyết-trinh* xong mới bảo nàng rằng :

— Gọi là có chất vật mọn của gia này kính tặng, vậy cháu chớ nên chối từ.

Nàng *Mai tuyết trinh* lạy tạ rồi lui vào nhà trong. Các nữ-tỳ dọn rượu, Cô phu-nhân lại truyền gọi nàng *Mai-tuyết-trinh* ra bầu rượu, nhưng nàng không chịu ra. Tiệc rượu mãi đến chiều tối mới tan. *Thôi* phu-nhân đem các đồ hồi-môn của họ *Mạnh* khi trước, để sửa soạn làm đồ hồi-môn cho nàng *Mai-tuyết-trinh*. *Lưu-thị* thấy vậy, rất lấy làm cảm kích. Đến ngày 25, nhà họ *Lưu* treo đèn kết hoa, trần-thiết một cách rất rực-rỡ. *Cô hoán-nghiệp* đến đón dâu cho nhà họ *Thôi*.

Cô phu-nhân thấy việc được hoàn-bảo vui-vẻ bội phần. Chiều hôm ấy *Thôi-phan-phượng* làm lễ thành thân, hai vợ chồng rất là tương-đắc. Sau khi 3 ngày, đem nhau đến nhà họ *Lưu* lạy tạ Cô phu-nhân, rồi lấy lễ nhạc-mẫu lạy mừng *Lưu-thị*.

Cô phu-nhân lại bày tiệc, cùng nhau vui chén. Đến chiều tối hôm ấy, vợ chồng *Thôi - phan - phượng* mới cáo-từ về nhà Từ đó *Lưu thị* ở nhờ nhà Cô phu-nhân, Cô phu nhân cũng có ý trọng đãi.

Lại nói chuyện *Giang tiêu-hi* vốn biết sự-tụ *Tuyên-linh* là người hàm của, nhân Cô phu-nhân có việc vui-mừng, sai hầu đi sắm-sửa các đồ lễ-vật, hẹn ăn hỏi được hai lạng bạc, định đem đến chúa *Vạn-duyên-am* để đưa cho nàng *Lưu-yên-ngọc* tiêu. Đến ngày thứ 4 *Giang-tiên hi* lên đi đến chùa *Vạn-duyên am*.

Bấy giờ nàng *Lưu-yên ngọc* và *Giang-tam-tiêu* đang ngồi may. *Giang-tiên-hi* cất chào mà hỏi rằng :

— Chẳng hay các sư đồi-đãi có được tử-tế không ?

Giang tam-tiêu nói :

— Tiểu-thư đã đưa tiền-bạc cho nhà chùa, lại làm gấp các việc nữ công mấy ra nữa, cái cẩu lấy mỗi ngày hai bữa cơm rau, thì mà hình như vẫn còn có ý không bằng lòng, ta chẳng cần nữa cũng khó đã mong-tựa ở đây được

Giang-tiên-hi nói :

— Thôi thì ta hãy nhẫn-nại một chút. Người có nhân trời nào nỡ phụ chẳng bao lâu *Hoàng phủ* công-tử sẽ xuất đầu mà cứu được thân-phụ về triều. Họ *Mạnh* đã tạ thế rồi thì tiền thư ta lên làm chính thất, bấy giờ mẹ con ta chẳng được sung-sướng, chứ có lo gì.

Lưu-yên-ngọc nói :

— Quả có như lời *Giang-tiên-hi*, khi ấy ta xin nào dạp cái on to của mẹ con nhà ngươi. Nhưng chẳng hay ta đi thế nầy nhà họ *Thôi* có sinh sự gì không ?

Giang-tiên-hi nói :

— Lòng trời xui khiến, việc này thật khéo may quá ! Bằng dân lại có mẹ con nàng *Mai-tuyết-trinh* vì việc phải-biển mà đến ở nhờ, phu-nhân mới đem nàng *Mai-tuyết-trinh* gả thay vào, lại cấm không ai được nhắc đến chuyện tiền-thư nữa.

Giang-tam-tiêu nghe nói, liền phán rằng :

— Thế là tự nhiên mẹ con *Mai-tuyết-trinh* được hưởng thụ sẵn sàng cái nền phú quí của tiền thư, mà tiền-thư bấy giờ thì phải chịu những sự cay-đắng.

Lưu-yên-ngọc mừng mà bảo *Giang-tam-tiêu* rằng :

— Nhờ có nàng *Mai-tuyết-trinh* đã gả thay thì phu-nhân ta không đến nỗi tức giận quở trách cho tiêm, đó cũng là một việc hay, thật may mắn cho ta vậy.

Giang-tiên-hi trao hơn hai lạng bạc cho tiểu-thư mà bảo rằng :

— Tôi kiếm được món tiền này tiểu-thư hãy cầm mà tiêu, tôi xin về phủ, hễ có việc gì, sẽ lại đến báo cho tiểu thư biết.

Lưu-yên-ngọc khen phải. *Giang-tiên hi* cáo từ lui ra, bỗng thấy sư-cụ *Thiên linh* vào gọi *Lưu-yên-ngọc* đi cắt áo.

HỒI THỨ XXXIII

Sư-cụ *Thiện-linh* vào bảo nàng *Lưu-yên ngọc* rằng :

— Mới tiểu-thư sang phòng tôi để cắt giúp cái áo.

Lưu-yên-ngọc nói :

— Sư-cụ muốn may áo, nên đem vào đây cho chúng tôi cắt.

Sư cụ *Thiện-linh* nói.

— Số là tôi muốn may 8 chiếc áo rộng mới tiểu-thư sang phòng tôi đo cắt cho liện, không đến nỗi bừa bãi linh-tinh.

Lưu-yên-ngọc vâng lời khóa cửa phòng lại rồi cùng *Giang-tam-tiêu* sang phòng sư cụ. *Lưu-yên-ngọc* cắt xong mấy chiếc áo, lại cùng *Giang-tam-tiêu* và các sư ngồi đấy để may cho được việc thành ra phía nhà hận không ai đi đến cả.

Nguyên trong chùa có một người tên gọi *Tạng-thất*, năm ấy đã 60 tuổi, có một người con trai tên gọi *Tăng-lệ* vốn tính hay cờ-bạc, chơi bời lêu lổng chẳng thiết chi đến sự làm ăn. *Tăng-thất* đến ở chùa ấy đã được 5 năm, xưa nay vẫn yên một phận khổ-hạnh của nhà chùa.

Từ hôm có *Lưu-yên-ngọc* đến *Tăng-thất* thấy đóm của sở, trong thấy trong trắp có các đồ trang-sức đáng giá 3, 4 trăm lạng, mới sinh lòng tham, mưa một cái tha khóa của phòng. Hắn lại dọm thấy *Giang - tam - tiêu* vẫn giữ cái tha khóa trắp ở dưới chiếu.

Hôm ấy *Tăng-thất* nhân dịp *Lưu-yên-ngọc* và mọi người đều ở phía trước, liền lẻn vào nhà hận, mở trộm cửa phòng *Lưu-yên ngọc*. Khi bước vào trong phòng, trông thấy cái trắp đỏ ở trên giường *Tăng-thất* lại chiếu lấy tìm khóa mở trộm, rồi thả hết các đồ trang-sức ira vào túi áo.

(Còn nữa).

Dịch giả: NGUYỄN-V.-LUẬN

Certifié l'insérane

Imprimerie de Trung Bắc Tân Văn